

ATASKAITA APIE VAIKŲ MOKYMĄ PLAUKTI 2014 METAIS

Įgyvendindamas 2008 m. spalio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1094 (Žin., 2008, Nr. 127-4848) patvirtintos Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos priemonę „3.2. Organizuoti 18 pamokų Vaikų mokymo plaukti programos įgyvendinimą“, Kūno kultūros ir sporto departamentas paskelbė vaikų mokymo plaukti projektų (toliau – projektai) konkursą ir skyrė jiems finansavimą. Finansavimas buvo skirtas iš bendrųjų departamento asignavimų, jis sudarė 300 tūkst. litų.

Konkurso ir vykdomų projektų tikslas - išmokyti kuo daugiau šalies pradinių klasių mokinių plaukti ir saugiai elgtis vandenyje ir prie vandens. Tikslinė projektų dalyvių grupė buvo pradinių klasių mokiniai, kurių amžių mokslininkai nurodo esant palankiausiu pradinių plaukimo įgūdžių ir teisingų nuostatų apie vandenį formavimui.

Konkursui buvo pateiktos devynios paraiškos, finansavimas skirtas ir sutartys pasirašytos su aštuoniais pareiškėjais: Lietuvos plaukimo federacijai, Lietuvos sporto klubui „Makabi“, viešajai įstaigai „Sveikame kūne sveika siela“, sporto klubui „Bronas“, Ignalinos plaukimo klubui, plaukimo klubui „Linksmasis delfinas“, viešajai įstaigai Vaikų ir jaunimo centras „Džiaugsmo slėnis“, viešajai įstaigai „Gelbėkit vaikus“ Šakių vaikų dienos centras.

Projektai vyko 2014 m. rugsėjo – gruodžio mėnesiais.

1 lentelė. 2014 metais finansuoti vaikų mokymo plaukti projektai pagal miestus ir rajonus

Eil. nr.	Vykdytojo pavadinimas	Projekto pavadinimas	Savivaldybės, kurių vaikai dalyvavo pratybose
1.	Lietuvos plaukimo federacija	„Mokėk plaukti ir saugiai elgtis vandenyje“	Alytaus miesto ir Alytaus rajono, Anykščių rajono, Biržų rajono, Elektrėnų savivaldybės, Joniškio rajono, Kaišiadorių rajono, Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Kauno miesto, Kauno rajono, Kėdainių rajono, Kupiškio rajono, Marijampolės rajono, Panevėžio miesto, Panevėžio rajono, Plungės rajono, Šiaulių miesto, Šiaulių rajono, Trakų rajono.
2.	Lietuvos sporto klubas „Makabi“	„Noriu mokėti plaukti“	Vilniaus miesto, Vilniaus rajono.
3.	Viešoji įstaiga „Sveikame kūne sveika siela“	„1,2,3 aš ryklys“	Vilniaus miesto, Trakų rajonas.
4.	Sporto klubas „Bronas“	„Mažasis jūrų arkliukas III“	Kėdainių ir Jonavos rajonai.
5.	Ignalinos plaukimo klubas	„Išmok plaukti – 4“	Ignalinos ir Švenčionių rajonai.
6.	Plaukimo klubas „Linksmasis delfinas“	„Vaikų mokymas plaukti“	Utenos, Molėtų, Zarasų rajonai.
7.	Viešoji įstaiga Vaikų ir jaunimo centras „Džiaugsmo slėnis“	„Plungės ir Mažeikių savivaldybių vaikų mokymas plaukti“	Plungės ir Mažeikių rajonai.
8.	Viešoji įstaiga „Gelbėkit vaikus“ Šakių vaikų dienos centras	„Augu sveikas ir saugus“	Šakių ir Jurbarko rajonai.

Projektų turinys ir vykdymo eiga

Projektų turinį sudarė praktinės pratybos baseine ir teorinių žinių teikimas apie saugų elgesį vandenyje ir prie vandens, teigiamą vandens poveikį sveikatai, bendrą supažindinimą su plaukimo sporto šaka, kurias pradinių klasių mokytojai ir plaukimo instruktoriai vedė projekto dalyviams patogiu metu ir būdu. Pagal sutarties sąlygas, kiekvienas vaikas turėjo dalyvauti ne mažiau kaip 18 praktinių plaukimo pratybų, o jų įgyti plaukimo įgūdžiai patikrinami projekto pabaigoje, vykdant kontrolinį testavimą.

Visi pareiškėjai privalėjo užtikrinti galimybę naudotis baseinu, jų buvo prašoma pateikti tai patvirtinančius dokumentus. Ataskaitoje pateikti duomenys liudija, kad visi pareiškėjai šią sąlygą įvykdė. Prioritetas buvo teikiamas projektams, kuriuose dalyvavo vaikai iš atokių gyvenviečių, t.y., nutolusių nuo savivaldybių centrų ne mažiau 50 kilometrų. Taip buvo siekiama sudaryti sąlygas mažiau galimybių turintiems vaikams įgyti gyvybiškai svarbių plaukimo, bei skatinti jų bendrąsias socialines, komunikavimo, pažinimo kompetencijas. Tuo pačiu tikslu buvo keliami ir sąlyga, kad vienas projekte dalyvautų vaikai iš ne mažiau kaip dviejų savivaldybių.

Dalyvių skaičius

Projektų lėšomis 2414 vaikų buvo sudarytos sąlygos įgyti pradinių bei patobulinti turimus plaukimo įgūdžius. Faktinis dalyvių skaičius viršijo planuotą – pagal paraiškose nurodytą dalyvių skaičių, buvo planuota įtraukti 2266 vaiką. Didesnį faktinį dalyvių skaičių lėmė didesnis projektų partnerių indėlis į projektą. Dalyvių amžiaus vidurkis – 9 metai.

Projektuose dirbo 181 asmuo – treneriai, mokytojai, savanoriai, medikai ir kt.

Rezultatai

1. Praktinių vaikų mokėjimo plaukti įgūdžių rezultatai

Kontrolinių testavimų metu buvo testuoti visi projektuose dalyvavę vaikai.

Išskirti trys vaikų išmokimo plaukti įgūdžių lygiai 25 m. ilgio baseine:

I lygis – gebėjimas nuplaukti be pagalbinių priemonių;

II lygis – gebėjimas nuplaukti su viena pagalbine priemone;

III lygis – gebėjimas nuplaukti su dviem ir daugiau pagalbinių priemonių.

Pagal projektų vykdytojų pateiktus ataskaitų duomenis, pirmo lygio įgūdžius įgijo 1662 vaikai, t.y., pasibaigus projektui jie sugebėjo įveikti 25 m. ilgio baseiną nesinaudodami jokiais pagalbėmis priemonėmis. Naudodamiesi viena pagalbine priemone, reikiamą nuotolį nuplaukė 579 vaikai (jie priskiriami antram lygiui), dviem ir daugiau pagalbinių priemonių plaukdami pasinaudojo 157 vaikai.

Dauguma projektų vykdytojų kontrolinį plaukimo įgūdžių patikrinimą organizavo šventinėje aplinkoje, kai kurie kvietė ir vaikų tėvelius. Lietuvos plaukimo federacija surengė baigiamąją projekto šventę Kėdainių Aušros sveikatinimo ir sporto pagrindinės mokyklos baseine, kurioje dalyvavo 224 dalyviai, juos atlydėjo panašus kiekis sirgalių (klasės draugų, mokytojų, tėvų, trenerių). Šventės metu lenktyniavo 28 komandos mišrių estafėčių (4 mergaitės ir 4 berniukai) plaukime 8 x 25 m pasirinktu būdu.

2. Dalyvavimo įsivertinimas

Projektų ataskaitose atsakingų už projektą asmenų buvo paprašyta įvertinti, kaip pavyko įgyvendinti projektą skalėje nuo 1 iki 5 (1 – nepavyko, 5 – pavyko labai gerai). Visi respondentai nurodė sėkmingą projektų įgyvendinimą, iš kurių penki įvertino savo projektų rezultatus labai gerai.

2.1. **Sėkmės priežastys.** Sėkmingo projektų įgyvendinimo priežastimis buvo įvardytas projekto dalyvių ir partneriais esančių organizacijų gerėjantis suvokimas apie plaukimo reikšmę ir svarbą, vykdytojų patirtis įgyvendinant projekto veiklas, mokyklų galimybė pasinaudoti turimu transportu, geranoriškas mokyklų bendradarbiavimas su projektų vadovais, kitomis organizacijomis, sklandus organizacinis darbas. Lietuvos plaukimo federacija viena iš sėkmės priežasčių įvardijo augantį plaukimo sporto šakos populiarumą šalyje, gerėjantis savivaldybių dėmesys šiai programai. Svarbiu sėkmės faktoriumi buvo įvardintas ir pačių vaikų entuziazmas, motyvacija dalyvauti pratybose (noras lankyti baseiną, išmokti plaukti, sužinoti, kaip elgtis vandenyje ir prie vandens), galimybė pasiekti baseiną atokesnių vietovių vaikams (iš kaimiškų vietovių).

2.2. **Nesėkmės priežastys.** Vykdytojai taip pat įvardijo problemas, su kuriomis susidūrė organizuodami projektus. Dažniausiai paminėta problema – geranoriško bendradarbiavimo su mokinių tėvais trūkumas, menkas tėvų domėjimasis vaikų pasiekimais, taip pat finansų trūkumas vaikų pavežėjimui iki baseino bei nepakankamas inventorių. Taip pat buvo pageidauta daugiau pratybų, nes ne visi vaikai spėjo įsisavinti reikiamą informaciją bei įgyti įgūdžių.

2.3. **Projektų suteikta nauda**

Dauguma ataskaitose nurodytų atsakymų apie projektų naudingumą pažymėjo pagrindinio kelto tikslo įgyvendinimą – vaikai įgijo pradinių plaukimo įgūdžių ir teorinių žinių apie saugų elgesį vandenyje ir prie vandens. Buvo pažymėta, kad vaikai geriau susipažino su plaukimo sporto šaka, plaukimo būdais, galimybėmis lankyti plaukimo užsiėmimus, sportuoti, nugalėjo vandens baimę. Taip pat, kaip viena didesnių teigiamų pusių, buvo paminėta vaikams iš nepasiturinčių šeimų nemokamai gauti plaukimo paslaugą vadovaujant kvalifikuotiems specialistams. Kai kurie vykdytojai pabrėžė vaikų organizacinių ir socialinių įgūdžių gerinimą projekto metu – jie formavosi higieninius įgūdžius. Pastebėta, kad didžiausią naudą gavo atokiai nuo miestų, rajonų centrų gyvenantys vaikai, kurių dauguma pirmą kartą turėjo galimybę apsilankyti baseine. Lietuvos plaukimo federacija pažymėjo bendradarbiavimo naudą, kurią gavo bendrojo ugdymo mokyklos, tėvai, įvairios institucijos, kartu dirbdamos projekte. Buvo paminėta ir ekonominė nauda baseinams, kurie išnaudojo rytines valandas. Lietuvos sporto klubo „Makabi“ ataskaitoje pažymėta, kad keliems vaikams pavyko nugalėti iki tol turėtą didelę vandens baimę. Taip pat buvo paminėta ir projekte dalyvavusiems pradinių klasių mokytojams, kurie nebuvo turėję pakankamai žinių plaukimo ir saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens tematika. Projekto nauda buvo įvertinta teigiamai ir dėl to, kad atkreipė savivaldos dėmesį į šią problematiką ir suteikė stimulą ieškoti finansinių galimybių tęsti vaikų mokymo plaukti procesą savo savivaldybėje.

3. **Žinių teikimas**

Įgyvendindamas programą, Kūno kultūros ir sporto departamentas (toliau – departamentas) 2004 ir 2007 m. finansavo mokomųjų knygų „Mokome plaukti ir saugiai elgtis vandenyje“ (autorės Valentina Skyrienė ir Salvinija Tarūtienė) ir „Mokymas plaukti: realijos ir perspektyvos“ (sudarytoja Ilona Judita Zuožienė). 2012 m. departamento užsakymu parengta ir išleista metodinė priemonė „Būk saugus vandenyje“. Leidiniai išplatinti bendrojo ugdymo ir sporto mokykloms, projektų vykdytojams, taip pat patalpinti departamento internetiniame puslapyje www.kksd.lt. Kadangi projektų dalyviai buvo pradinių klasių vaikai, saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens tematika daugiausiai buvo integruota į pamokas. Žinios taip pat buvo teikiamos nuolat, praktinių užsiėmimų metu, dažniausiai – prieš kiekvieną užsiėmimą (trumpas instruktažas, klausimai-atsakymai). Ataskaitose projektų vykdytojai nurodė, kad buvo vedami saugaus elgesio vandenyje ir prie vandens instruktažai, iš minėtų leidinių semtasi žinių apie plaukimo varžybų taisykles, saugą ir pagalbą vandenyje. Žinių teikimo metodais buvo įvardinti klausimų-atsakymų viktorinos organizavimas, vaizdinės medžiagos rodymas, žaidimai, diskusija. Naudojant pridedamą anketą ir prieš tai minėtais metodais buvo tikrinamas grįžtamasis ryšys apie projektą. Už žinių teikimą buvo atsakingi pradinių klasių mokytojai ir treneriai. Ignalinos plaukimo klubo projekto vykdytojai paprašė dalyvavusių vaikų projekto pabaigoje parašyti rašinėlių apie saugų elgesį vandenyje ir prie jo, taip įvertindami vaikų įgytas žinias.

4. **Dalyvių pritraukimas**

Projekto vykdytojų nurodyti dalyvių kvietimo būdai buvo įvairūs: apklausos švietimo skyriams (Lietuvos plaukimo federacija), informacijos pateikimas organizacijos tinklalapyje ir kvietimas dalyvauti, kontaktavimas su mokyklų vadovais, kvietimų paskelbimas elektroniniuose mokinių dienyuose, tėvų susirinkimuose. Kaip atskira tikslinė grupė dalyvavo vaiko dienos centrų auklėtiniai. Vykdytojai pažymėjo, kad dalyvavimo poreikis pranoko pasiūlą, pageidaujančių dalyvauti buvo žymiai daugiau, nei projektų vykdytojai galėjo priimti.

5. **Finansavimas ir partnerystė**

2014 m. Vaikų mokymo plaukti projektams departamentas skyrė 300 tūkst. litų. Projektai buvo paremti bendrojo finansavimo principu. Iš viso projektų vykdymui buvo išleista 484 906 litų, iš kurių 62 proc. sudarė departamento lėšos. Pagal vykdytojų pateiktų ataskaitų duomenis, kitus 38 proc. sudarė savivaldybių, tėvų, vykdytojų organizacijų, rėmėjų, bendrojo ugdymo mokyklų, baseinų lėšos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoje Vaikų mokymo plaukti programoje savivaldybėms tenka vienas pagrindinių vaidmenų programos įgyvendinime. Projektų vykdytojų buvo paprašyta pateikti savivaldybės dalyvavimo įgyvendinant projektą vertinimą penkių balų vertinimo skalėje (1-mažiausiais, 5-didžiausiais įvertinimas). Iš projektų ataskaitų matyti skirtingas savivaldybių dėmesys minėtai programai. Utenos, Šakių, Ignalinos, Kėdainių ir Mažeikių savivaldybės buvo įvardintos kaip labai prisidėjusios prie projektų įgyvendinimo sėkmės savo rajonuose, tačiau Vilniaus miesto savivaldybės indėlis buvo įvertintas patenkinamai ir labai blogai.

Ataskaitą parengė Kūno kultūros ir sporto strategijos skyriaus vyriausioji specialistė
Inga Gerulskienė